

1. Pojam akcije

Akcija je hartija od vrednosti koja se izdaje prilikom osnivanja akcionarskih društava. Akcija vlasniku daje pravo na učešće u delu dobiti društava koji je poznat pod nazivom dividenda, a zavisno od vrste akcije, i pravo na učestvovanje u upravljanju društvom. Po zakonu o hartijama od vrednosti akcija je predstavljala hartiju od vrednosti koja glasi na deo osnovnog kapitala akcionarskog društva. Prema Zakonu o tržištu hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata akcija je jedna od osnovnih hartija od vrednosti, izdaje se u seriji i glasi na deo osnovnog kapitala akcionarskog društva. Akcija je objekat kojim se prikupljaju sredstva neophodna za osnivanje akcionarskog društva. U postojećem društvu, izdavanjem akcija može se povećati osnovni kapital društva. Dakle, dva su osnovna aspekta akcije kao hartije od vrednosti: predstavlja finansijski instrument kojim se prikuplja kapital za finansiranje poslovne aktivnosti emitenta, i način izražavanja vlasništva.

Akcijom, kao hartijom od vrednosti, uspostavlja se poseban odnos između akcionarskih društva i njenog vlasnika. Akcija označava deo osnovnog kapitala, jer se izdavanjem akcija prikuplja neophodan kapital za onivanje akcionarskog društva. Ona predstavlja udeo vlasnika u tom kapitalu. Interes akcionara prema akcionarskom društvu ogleda se upravo kroz akcije, jer se brojem, odnosno vrednošću akcija iskazuje imovinski karakter tog odnosa.

Vlasnik akcije može biti svakako lice koje uplatom ostvari pravo na akciju. Visina uloga može biti minimalna. Zbir svih uplata omogućava prikupljanje osnovačkog kapitala jednog akcionarskog društva. To znači da akcionarsko društvo mogu osnivati akcionari sa malim, ali i sa velikim udelom u osnovnom kapitalu društva. Status akcionara ne zavisi od visine uloženog kapitala.

Akcija izdaje akcionarsko društvo, ali i drugi pravni subjekti čiji je kapital akcionarskog karaktera. To mogu biti banke ili društva za osiguranje, na primer. Osnivač- vlasnik akcije samo učestvuje svojim ulogom u stvaranju akcionarskog kapitala. On svojim, i sredstvima drugih budućih akcionara, stvara akcionarski kapital. Akcija je deo akcionarskog kapitala. Svaka akcija predstavlja utvrđeni deo osnovne glavnice društva.

Zakon o akcionarskim društvima iz 1986. godine definisao je akciju kao ispravu kojom se dokazuje kolikom sumom akcionar učestvuje u društvenoj glavnici. Međutim, vrlo brzo se pokazalo da data definicija nije adekvatna jer se i običnom priznanicom može dokazati učestvovanje u glavnici akcionarskog društva. Akcija nije samo isprava. Njome se označava jedan od delova na koje je podeljena osnovna glavnica društva. Takođe, na osnovu akcije se prepoznaju prava koja u akcionarskom društvu pripadaju imacocu takvog udela.

Ali, određenje prema zakonu da akcionari imaju prema broju svojih akcija srazmerno učešće u društvenoj imovini ukazuje da se akcija shvata kao stvarnoravnopravna hartija od vrednosti. Činjenica je da akcionar nema nikakva svojinska prava u pogledu imovine akcionarskog društva. Imovina društva i imovina akcionara su odvojene. Akcionar je na osnovu svog uloga stekao pravo na udeo u društvu kojim je iskazan akcijama. To znači da je akcionar vlasnik, određenog broja akcija, a ne imovine društva. Dakle, akcija ne može imati karakter stvarno- pravne hartije od vrednosti.

Akcionar na osnovu akcije ima određena prava i obaveze. Trgovačkim zakonom za Kraljevinu Jugoslaviju deonica je bila određena kao hartija od vrednosti,

pri čemu su se isticala njena dva značenja: predstavlja skup prava i dužnosti vezanih za članstvo u deoničkom društvu, i takođe je isprava kojom je izraženo članstvo i s njim spojena prava i dužnosti. I u savremenim definicijama akcije sreću se mišljenja da je u pitanju isprava koja daje određena članska prava, odnosno korporaciona isprava koja daje pravo učešća. Ova tvrdnja se samo uslovno može prihvatiti. Akcija daje prava akcionaru, ali ta prava nisu jednaka za sve, a jedan akcionar ne mora imati sva ista prava. Zato se akcija ne može strogo posmatrati kao korporaciona hartija od vrednosti. Akcija uvek daje pravo akcionaru na učešće u dobit društva (dividendu) i pravo na deo likvidacione mase društva. Dakle, akcija se može smatrati obligaciono-pravnom hartijom od vrednosti, imajući u vidu prirodu prava koja ona garantuje akcionaru.

Akcije se sastoje iz dva dela:

- plašta
- kuponskog tabaka

Plašt akcije mora da sadrži zakonom određene elemente: oznaku daje u pitanju akcija i koja vrsta akcije, firmu i sedište izdavaoca, ukupan novčani iznos na koji se akcija izdaje, rokove isplate dividende, serijski broj akcije, mesto i datum izdavanja, elemente individualizacije kupaca akcije (poslovno ime) ili oznaku da akcija glasi na donosioca, izvod iz odluke o izdavanju akcija o pogledu prava akcionara, faksimil potpisa ovlašćenih lica izdavaoca.

Akcija uvek glasi na novac bez obzira na vrstu uloga akcionara (stvari, prava i slično). U jednoj seriji akcije moraju d glase na jednak minimalni iznos. Akcije drugih emisija mogu glasiti na iznos jednak nominalnoj vrednosti osnivačkih akcija, ali i ne moraju. Takođe je moguće da se akcije koje glase da jedan iznos prodaju po većoj ceni od njihove nominalne vrednosti.

Drugi deo akcije sastoji se iz kuponaža isplatu dividende. Kupon mora da sadrži sledeće podatke: redni broj kuponaza isplatu dividende, broj akcije, naziv izdavaoca, godina u kojoj se dividenda isplaćuje, faksimil potpisa ovlašćenih lica davaoca dividende.

1.1. Izdavanje akcije

Akcionarsko društvo prema Zakonu o privrednim društvima može izdavati obične (redovne) i preferencijalne (povlašćene) akcije. Zakon o tržištu hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata sve hartije od vrednosti, uključujući i akcije, određuje da glase na ime. Sledeće principe modernih legislativa po kojima se sve više napušta izdavanje akcija na donosioca, i naš zakonodavac se opredelio za ovakvo rešenje. Akcionarsko društvo ne može izdavati akcije na donosioca.

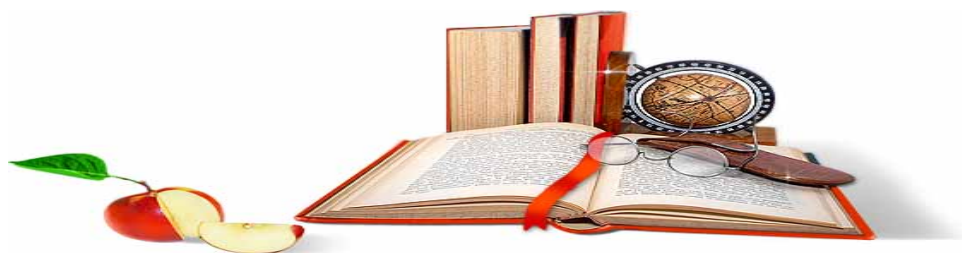
Prema redosledu izdavanja akcije mogu biti osnivačke (akcije prve emisije) i akcije sledećih emisija, a prema pravu glasa- akcije mogu biti bez prava na glas i akcije sa pravom glasa.

Akcije, dakle, prema obimu i vrsti prava koja njen imalac ima mogu biti redovne (obične) i preferencijalne (povlašćene). Akcionarsko društvo mora imati bar jednu običnu akciju. Obične akcije predstavljaju uvek jednu klasu akcija. One imaju istu nominalnu vrednost ili su bez nominalne vrednosti. Svaka obična akcija daje akcionaru ista prava, u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i statutom društva. Obične akcije ne mogu se pretvoriti u preferencijalne akcije ili druge hartije od

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET -----**

**BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**, **DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com